

Warszawa, 03-01-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

GK-GKWPk.814.1.2024.MWR

Pan

Maciej Świrski

Przewodniczący Krajowej Rady

Radiofonii i Telewizji

ePUAP

Szanowny Panie Przewodniczący!

Rzecznik Praw Obywatelskich prowadzi postępowanie wyjaśniające w sprawie odcinka programu „Anna Dymna – Spotkajmy się” z udziałem [REDAKTED] i [REDAKTED] [REDAKTED], który ukazał się w serwisie TVP VOD w dniu 22 grudnia 2023 r.

Realizatorzy programu nie zapewнили Panu [REDAKTED] tłumacza polskiego języka migowego, przez co nie mógł w pełni, na równych prawach uczestniczyć w rozmowie. Prowadząca program zwróciła się z do Pani [REDAKTED] z prośbą o tłumaczenie jej i swoich wypowiedzi Panu [REDAKTED]. Pani [REDAKTED] tłumaczyła własne wypowiedzi jednocześnie tłumacząc je Panu [REDAKTED], co nie zapewniło jednak swobody wypowiedzi obu gościom. Jednocześnie program skierowany w szczególności do osób z niepełnosprawnościami nie został przetłumaczony na polski język migowy oraz nie zamieszczono w nim napisów dla niesłyszących. Wątpliwości budzi również sposób prowadzenia programu z udziałem osób G/głuchych.

Ratyfikacja przez Polskę Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych¹ potwierdziła prawo tych osób do pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz poszanowania ich przyrodzonej godności. Jednym z nich jest dostęp do środków komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych. Konwencja wskazuje na obowiązki państw co do zapewnienia, aby osoby z niepełnosprawnościami miały dostęp do programów telewizyjnych, filmów, teatru i innego rodzaju działalności kulturalnej, w dostępnych dla nich formach². Zasadę upowszechniania oraz równego dostępu do dóbr kultury określa również art. 6 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji³, publiczna radiofonia i telewizja realizuje misję publiczną, oferując, na zasadach określonych w ustawie, całemu społeczeństwu i poszczególnym jego częściom, zróżnicowane programy i inne usługi w zakresie informacji, publicystyki, kultury, rozrywki, edukacji i sportu, cechujące się pluralizmem, bezstronnością, wyważeniem i niezależnością oraz innowacyjnością, wysoką jakością i integralnością przekazu. Audycje są kierowane do nieograniczonego grona odbiorców, w tym osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Warto zwrócić uwagę, że omawiany program dotyczył kwestii związanych z życiem osób G/głuchych, którzy byli zainteresowani zapoznaniem się z nim. Program, w którym gośćmi są osoby z niepełnosprawnościami powinien znaleźć się wśród tych, które proponują widzom tego rodzaju udogodnienia.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 u.r.t., nadawcy przysługuje prawo do samodzielnego kształtowania programu. Ograniczenia w zakresie swobody kształtowania programów mogą być ustanowione tylko w ustawie ze względu na ważny interes publiczny. Takie ograniczenia zostały uregulowane m.in. w art. 47 h u.r.t., który stanowi, że **audycje dostarczane w ramach audiowizualnych usług medialnych na żądanie nie mogą zawierać treści dyskryminujących m.in. z uwagi na niepełnosprawność.**

Rozumiejąc swobodę w kształtowaniu treści programu trudno jest jednak nie zwrócić uwagi na żart z faktu, że gość programu nie słyszy tego, co prowadząca program o nim

¹ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169, ze zm.; dalej: „KPON”).

² Art. 30 ust. 1 lit. b KPON.

³ ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722, t.j.; dalej: „u.r.t.”).

lub do niego mówi. Organizacja programu przejawiająca się w niezapewnieniu tłumacza PJM i sposób jego prowadzenia, polegający na rozmowie niemal wyłącznie z Panią ██████████ mogły naruszyć godność G/głuchego gościa programu i uniemożliwić udział na zasadzie równości z innymi osobami. W tym miejscu warto podkreślić, że niezapewnienie racjonalnych usprawnień stanowi, w rozumieniu Konwencji, jedną z form dyskryminacji. Podobne obawy zostały wyrażone w stanowisku Polskiego Forum Osób z Niepełnosprawnościami z 29 grudnia 2023 r.⁴.

Jednocześnie w odpowiedzi na liczne wyzwania związane z zapewnieniem dostępności audycji programów został utworzony punkt kontaktowy w celu dostarczania informacji i odbierania skarg w kwestiach związanych z dostępnością usług medialnych dla osób z niepełnosprawnościami wzroku oraz osób z niepełnosprawnościami słuchu. Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 15 u.r.t., prowadzenie tego punktu jest jednym z zadań Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. Rozwiązanie to zapewnia dodatkową możliwość informowania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji o nieprawidłowościach pojawiających się w związku z obowiązkiem zapewnienia udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami oraz podejmowania działań w celu ich eliminacji.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058, t.j.), zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o udzielenie wyjaśnień w niniejszej sprawie.

Będę również wdzięczny za przekazanie informacji, ile skarg wpłynęło do punktu kontaktowego w celu dostarczania informacji i odbierania skarg w kwestiach związanych z dostępnością usług medialnych, jakie trudności były najczęściej zgłaszane przez skarżących oraz jakie działania mające na celu zwiększenie dostępności usług medialnych zostały podjęte przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji.

Łączę wyrazy szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

⁴ Pismo Przewodniczącego PFON skierowane do Telewizja Polska S.A. dostępne pod adresem: <https://pfon.org/aktualnosci/pfon-pisze-do-tvp-w-sprawie-programu-anna-dymna-spotkajmy-sie/> [dostęp: 3 stycznia 2024 r.].